

Älvkarleby
kommun

Riktlinjer för grävningss- bestämmelser i allmän platsmark

Bilaga till ansökan om grävningstillstånd

Älvkarleby
kommun

Antagen av: Samhällsbyggnadsnämnden 2021-02-08 § 11

Senast reviderad:

Handläggare/författare: Anna Karlsdotter, Gatuingenjör

Innehåll

1. Inledning.....	3
2. Ledningsägarens ansvar.....	3
2.1 Skyldigheter	3
2.2. Information	4
2.3 Information på plats	4
3. Ansökningar och tillstånd.....	4
3.1 Avgifter	4
3.2 Markavtal	4
3.3 Ansökan grävstillstånd	5
3.4 Trafikanordningsplan (TA-plan).....	5
3.4.1 Anvisningar TA-plan	5
4. Utförande	5
4.1 Hänsyn till växtlighet.....	5
4.1.2 Träds skyddsområde	5
4.1.3 Fysiska åtgärder	6
4.1.4 Värdering av vegetation och viten	6
4.2 Miljökrav	6
4.3 Ledningar som tas ur drift.....	6
4.4 Syn av arbetet.....	6
5 Tekniska krav	6
5.1 Allmänt	6
5.2 Ledningsläge.....	7
5.2.2 Kabelförläggning	7
5.3 Schaktning	7
5.3.1 Schaktning i hårdgjord yta.....	7
5.4 Återfyllning.....	7
5.5 Återställning.....	7
5.5.1 Bitumenbundet bär- slitlager	7
5.5.2 Bitumenbundna lager på körbana, återställning.....	7
5.5.3 Bitumenbundna lager på gång- och cykelväg	11
5.5.4 Överbyggnad gräs och planteringsytor	11
5.5.5 Brunnar med mera i mark	11
6. Då arbetet är klart	12
6.1 Slutbesiktningen efter utfört arbete.....	12
7. Påföljder	12
7. 1 Senare läggning av arbetet.....	12
7.2 Viten.....	12
7.2.1 Viten.....	13

1. Inledning

Tillsammans med dessa föreskrifter gäller i tillämpliga delar aktuella upplagor och tillägg till:

Anläggnings AMA 13

Sveriges kommuner och landsting

I Älvkarleby kommuns mark får det endast grävas av ledningsägare med avtal, samt fastighetsägare har rätt att gräva för vatten- och avloppsserviser.

Ledningsägare ska ansöka om grävstillstånd. Tekniska avdelningen är i egenskap av kommunens väghållare den som lämnar föreskrifter för utförande av arbete i allmän platsmark.

2. Ledningsägarens ansvar

2.1 Skyldigheter

- Ledningsägaren ansvarar för att dessa bestämmelser följs.
- Ledningsägaren ska under arbetet utföra en egenkontroll. Egenkontrollen ska dokumenteras skriftligt och vid begäran överlämnas till Älvkarleby kommuns representant vid slutbesiktningen. Egenkontrollen ska minst omfatta syn, läggningsdjup, materialval, packningskontroll och övrig återställning.
- Det åligger ledningsägaren att själv svara för kontroll av andras ledningar och anläggningar genom ledningskollen.se
- Ledningsägaren ansvarar för att utmärkning av andras ledningsägares ledningar blir utförd samt svarar för eventuell uppkommen skada på annans ledning eller anläggning.
- Om skador uppkommer vid arbetet svarar ledningsägaren för samtliga kostnader för det som behöver åtgärdas.
- Ledningsägaren bekostar alla åtgärder i allmän platsmark som görs i samband med ledningsarbetet.
- Ledningsägaren bekostar och ansvarar för återställning.
- Ledningsägaren har ansvaret för att entreprenadområdet hålls rent och snyggt, samt att ordning och säkerhet inte åsidosätts, ansvarar därmed för renhållningen till dess ledningsägarens arbete är fullgjort och slutbesiktigad.
- Material ska förvaras på sådant sätt att materialstöld, vandalism eller skador på tredje man undviks.
- Arbete ska utföras i enlighet men Trafikverkets rådande föreskrifter gällande säkerhetsregler för vägarbeten.
- Ledningsägaren har skyldighet att vidta de åtgärder som behövs för att allmänheten inte ska utsättas för olägenheter i form av damm, spill eller dålig lukt.

- Avfall från platsen ska samlas snarast och sorteras för respektive avfallsort.
- Åtgärder ska vidtas så att mark, grundvatten och vattendrag inte förorenas av kemikalier, oljor, bensin, diesel eller liknande.
- Ledningsägaren har ansvaret för att trafikavstängning och att skydd av öppet schakt fungerar.
- Ledningsägaren ansvarar för att alla sin personal och anlitad entreprenör som vistas i arbetsområdet har genomfört Trafikverkets utbildning ”Arbete på väg” enligt nedan:
- All personal ska ha grundkompetens nivå 1
- Förare av arbetsmaskiner och dylikt krävs godkänt kunskapstest nivå 2.
- För arbetsledare och utmärkningsansvarig krävs godkänt kunskapstest nivå 3A.
- För vakter och lots krävs godkänt kunskapstest nivå 3B.

Om trafikavstängningar inte är utfört enligt anvisningar har väghållaren rätt att avbryta arbetet, se avsnitt 7.2.

Grävtillstånd och TA-plan ska alltid finnas på arbetsplatsen.

2.2. Information

Det är av stor vikt att hänsyn tas till allmänheten vid grävningsarbeten. Berörda parter ska informeras av ledningsägaren i god tid innan arbetet påbörjas. Vid alla arbeten åligger det ledningsägaren att informera allmänheten och näringsidkare.

2.3 Information på plats

Information på plats ska alltid finnas vid alla slags grävningar. Minst en informationsskylt ska finnas vid arbetsplatsen.

Informationsskylten ska innehålla:

- Arbetets art
- Entreprenör
- När arbetet ska vara klart
- Telefonnummer dit allmänheten kan vända sig till vid frågor om arbetsplatsen

3. Ansökningar och tillstånd

3.1 Avgifter

För ansökan om grävtillstånd utgår avgift enligt fastställd taxa. Taxan finns på kommunens hemsida alvkarleby.se, sök på grävtillstånd.

3.2 Markavtal

För grävningsarbete eller motsvarande arbete i allmän platsmark krävs att ledningsägare har ett markavtal som ska vara tecknat mellan Älvkarleby kommun och ledningsägaren.

3.3 Ansökan grävstillstånd

Alla ansökningar om grävstillstånd söks via hemsidan alvkarleby.se, sök på grävstillstånd och skickas in digitalt till samhallsbyggnad@alvkarleby.se eller via post; *Älvkarleby kommun, Samhallsbyggnadsnämnden, Box 4, 814 21 Skutskär.*

Ledningsägaren ska ansöka om grävstillstånd. Ritningar som visar hur schaktarbetena ska göras ska bifogas.

Tekniska avdelningen handlägger grävstillstånd och det kan sökas för enstaka objekt och ska sökas senast två veckor före arbetets planerade start.

Akuta arbeten får utföras innan grävstillståndet är beviljat. Endast direkta ledningsbrott är orsak till akut grävning eller arbeten som måste genomföras omgående för att undvika eller förhindra skada på sak eller person. Bolaget ska då i samband med påbörjad grävning genast göra anmälan via kommunens hemsida för att ansöka om grävstillstånd, när återställning skett ska kommunen kontaktas för slutbesiktning.

Övriga ledningsägare ska kontaktas via ledningskollen.se och de ska få ange sina eventuella krav eller önskemål.

Sökande svarar för underhåll tills slutbesiktningen skett. Beläggning ska vara utförd senast 30 dagar efter att arbetena slutförts.

3.4 Trafikanordningsplan (TA-plan)

En godkänd TA-plan är en förutsättning för att kunna påbörja grävning i gatumark.

3.4.1 Anvisningar TA-plan

Det ska alltid finnas en TA-plan som är godkänd av Älvkarleby kommun innan ett arbete kan påbörjas på eller invid en väg. Syftet med en TA-plan är att beskriva vilka vägmärken och anordningar som får finnas och som behövs för att arbetsplatsen ska få en så säker trafikmiljö som möjligt. TA-planen ska bestå av typexempel ur Trafikverkets exempelsamling eller av en ritning som beskriver arbetsplatsens utformning och skyltning.

Utmärkningsansvarig ansvarar för att utmärkningen sker i enlighet med den godkända TA-planen. Godkänd TA-plan ska finnas hos Älvkarleby kommun. En kopia ska finnas på arbetsplatsen så att personalen fortlöpande kan förvissa sig om att utmärkningen stämmer överens med den godkända TA-planen. Älvkarleby kommun måste kunna nå ansvarig person, eller någon i dess ställe, under dygnets alla timmar om det skulle inträffa något med trafikanordningarna. All personal som deltar i arbetet ska bära varselkläder klass 3.

Om trafikavstängningar inte är utfört enligt anvisningar har kommunen rätt att avbryta arbetet. Se avsnitt 7

4. Utförande

4.1 Hänsyn till växtlighet

All slags ledningsarbeten ska anpassas efter växtligheten på plats. Alternativ där trädets rotzon påverkas ska om möjligt väljas bort redan vid planeringen.

4.1.2 Trädets skyddsområde

Vid upprättande av trädskyddsområde ska trädets rotberedning fastställas. En riktlinje är att:

- Träd upp till 20 cm i stamdiameter mätt på 1.3 meters höjd ska ha ett skyddsavstånd på minst 5 meters radie mätt från stammens mitt.
- Träd 20-65 cm i stamdiameter på mätt 1.3 meters höjd ska ha ett skyddsavstånd på minst 10 meters radie mätt från stammens mitt.
- Träd över 65 cm i stamdiameter mätt på 1.3 meters höjd ska ha ett skyddsavstånd på minst 15 meters radie mätt från stammens mitt.

4.1.3 Fysiska åtgärder

Stammen ska alltid skyddas mot mekaniska skador. Skyddsområdet runt träd ska stängslas in.

4.1.4 Värdering av vegetation och viten

Om växtlighet på allmän platsmark måste tas bort och inte kan återställas ska ledningsägaren beställa en värdering på den vegetation som ska bort. Besiktningsman utses av beställaren på kommunen.

4.2 Miljökrav

Allt ledningsarbete ska bedrivas på sådant sätt att miljön inte skadas och att olägenheter som buller, vibrationer och damm för närboende undviks eller minimeras.

4.3 Ledningar som tas ur drift

Ledningsägaren är ansvarig för ledningen även om denna är tagen ur drift. Ledning som tagits ur drift men som lämnas kvar ska proppas på varaktigt sätt. För att undvika onödig belastning ska ledningar som tas ur drift om behov föreligger avlägsnas på ledningsägarens bekostnad, normalt sett i samband med att ledningarna ersätts med nya.

4.4 Syn av arbetet

Ledningsägare ansvarar för att kalla väghållare eller annan huvudman ansvarig för marken till gemensam syn före arbetets genomförande

5 Tekniska krav

5.1 Allmänt

- Arbete i väg ska planeras och bedrivas på så sätt att anläggningarnas konstruktion, bärighet och slitstyrka består.
- Arbeten intill ledningar och kablar utförs med respektive verks- och bolagsföreskrifter.
- Ledningsägaren ska under arbetet utföra en egenkontroll. Egenkontrollen ska dokumenteras skriftligt och vid begäran lämnas till Älvkarleby kommuns representant vid slutbesiktningen. Egenkontrollen ska minst omfatta syn, läggningsdjup, packningskontroll och övrig återställning.

5.2 Ledningsläge

5.2.2 Kabelförläggning

Vid kabelförläggning ska skyddsror användas vid korsningar av väg. I annat fall täckning och markering enligt föreskrifter. Vid el, tele och fiberschakter ska ledning förläggas minst 50 cm under väl rensad dikesbotten. Vid VA-schakter ska ledning förläggas minst 80 cm under väl rensad dikesbotten.

5.3 Schaktning

En schakt innebär alltid olägenheter för allmänheten. Det är av stor vikt att schaktet inte är öppet längre än nödvändigt. Ledningsarbeten som kräver öppet schakt längre än en vecka i följd utan att kontinuerligt arbete bedrivs, ska täckas eller skyddas på annat sätt. Detta ska göra på sådant sätt att framkomligheten underlättas samt att risken för skada för trafikanter, intilliggande anläggning eller tredje part minimeras.

Detta innebär för grävningar i körbana att gatan ska vara öppen för trafik om arbete inte bedrivs. Om fiberduk, armeringsnät eller liknande påträffas ska tekniska avdelningen kontaktas för samråd.

5.3.1 Schaktning i hårdjord yta

Asfaltsytan runt schaktet ska sågas så att återställning kan utföras enligt avsnitt 5.5 Återställning. Asfaltens kanter ska vara raka och formen på schakten ska vara rektangulära samt följa gatans huvudlinjer.

5.4 Återfyllning

Då ledningsarbetet är schakten återfyllas utan dröjsmål. Schaktmassor får inte återanvändas.

Kringfyllning utförs enligt respektive ledningsverks föreskrifter. Resterande fyllning upp till terrassyta utförs med materialval och packning enligt Anläggnings AMA. Speciell uppmärksamhet ska ägnas åt packningar vid rännstensbrunnar, ventiler och dylikt där sättningar är vanliga.

5.5 Återställning

Ytan ska återställas till ursprunglig utformning med likvärdigt ytmaterial vad gäller; typ av beläggning, plantering, trafikanordningar och övriga anläggningar om inte annat meddelats av kommunen.

Höjdanpassning ska ske till befintliga anläggningar. Återställning utförs enligt gällande Anläggnings AMA. Vid återställning ska hela den skadade ytan återställas. Med skadad yta menas schaktyta samt yta som har skadats i samband med arbetet.

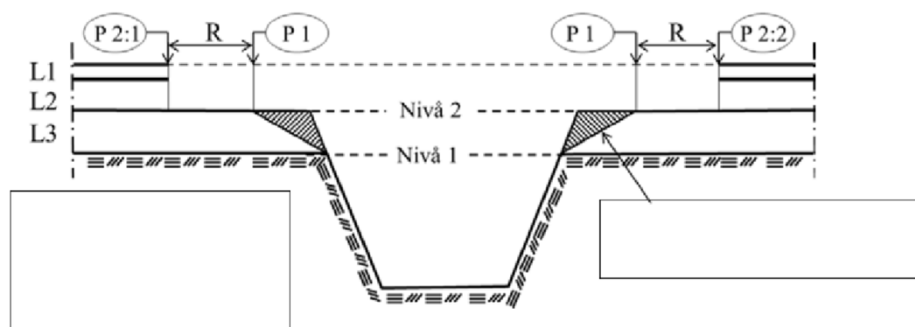
5.5.1 Bitumenbundet bär- slitlager

Toppbeläggning ska utföras så att avrinning bibehålls. Beläggningsytan ska vara rektangulär och fogarna ska förseglas efter utförd toppbeläggning. Beläggningsytan ska utföras med 6 mm planhetstolerans, mätt med 3 m rätskiva.

5.5.2 Bitumenbundna lager på körbana, återställning

Det befintliga bundna bärlagret tas bort till ett av stånd om minst 1 m från orörd schaktvägg. Befintlig beläggningsyta sågas. Linjen ska vara rak och sågas genom samtliga asfaltslager. Sågade spår ska förseglas. Befintlig sågad asfaltkant ska klistras innan det bundna bärlagret läggs ut. Därefter beläggs ytan med asfaltsbundet grus (AG) med förhöjd bindemedelshalt ända upp till ytan. Kanterna ska vara raka och ytorna rektangulära.

Figur 1. Tvärsektion på återställningen

Ledningsschakt i befintlig väg

Vid schakt för ledningar i befintlig väg och gata ska schakt och utspetsning utföras enligt figur 1.

L1. Slitlager

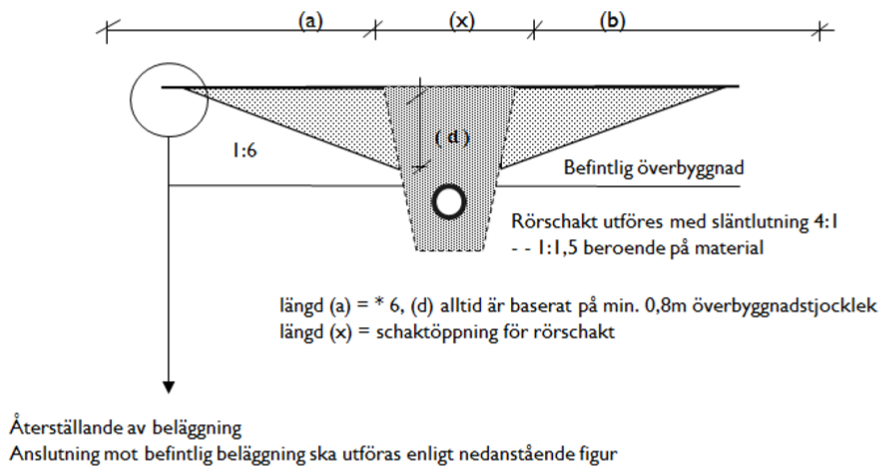
L2 Bundet bärlager

L3. Obundet bärlager/ Löst material stöts ner vid återfyllning och packning.

Tillvägagångssätt:

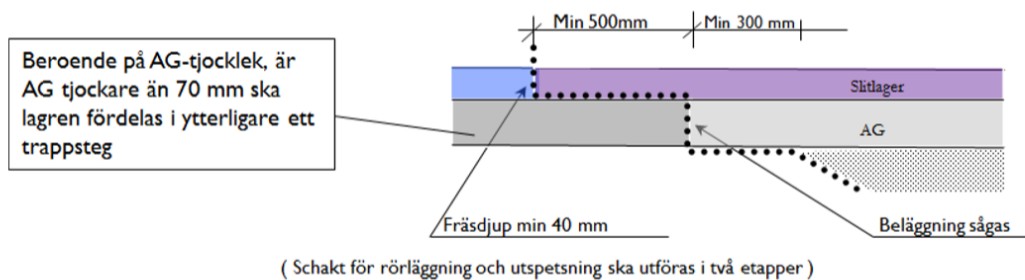
1. Försågning i P1
2. Schaktarbete och ledningsarbete
3. Återfyllning och packning till nivå 1, se rubrik 5.4. *Återfyllning*
4. Nedstötning av återstående bärlager
5. Återfyllning och packning till nivå 2, se rubrik 5.4. *Återfyllning*
6. Rensågning "R" mellan punkt 1 och 2, se *Figur 4 Rensågning*
7. Slutpackning mellan punkt 2:1 och 2:2, se rubrik 5.4 *Återfyllning*

Vid schakt för VA-ledningar i befintlig väg och gata ska schakt och utspetsning utföras enligt figur 2 nedan.

Figur 2. Tvärsektion på återställningen (VA)

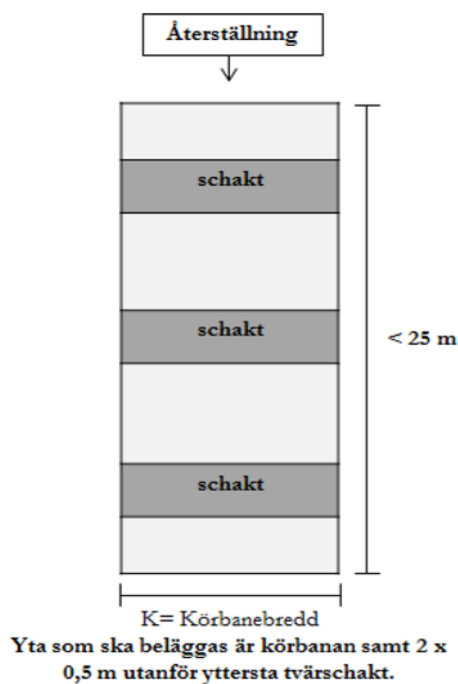
Återställning AG-lagret ska fräsas bort till det djup toppen ska läggas. Grundkravet är att återställningen omfattar hela den återställda ytan inklusive ett område runt detta på minst 0,5 m åt vardera håll. Ytan beläggs med befintlig asfaltstyp enligt Teknisk handbok del 4 Trafik punkt 3.2. Klistring av AG och kanter ska göras enligt figur nedan.

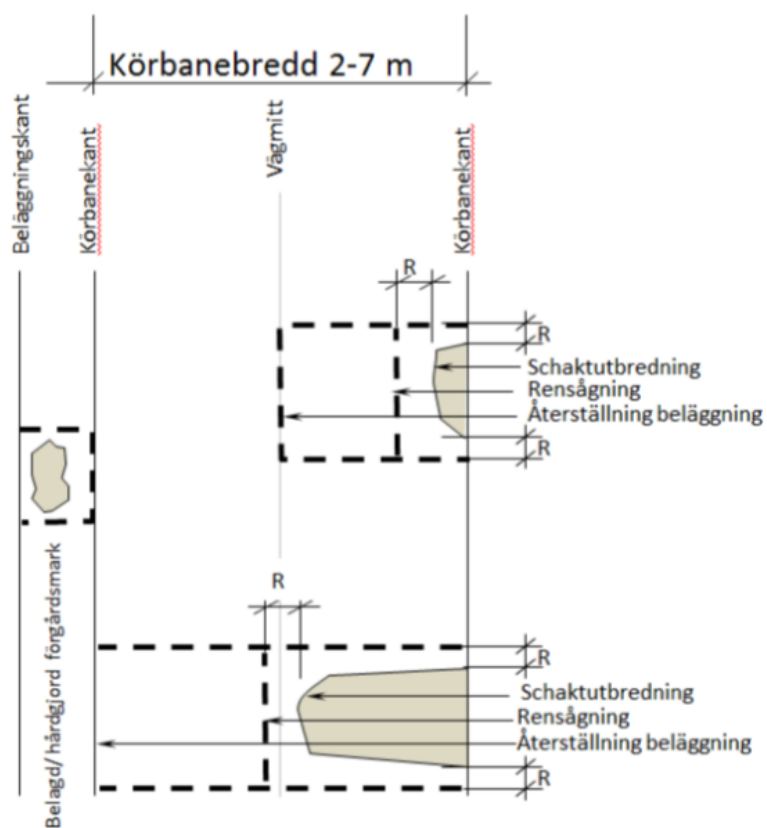
Omfattning av återställning

Ett enhetligt intryck ska eftersträvas. Därför placeras beläggningsskarvar i mittlinje, körfältlinje eller kantlinje. På gator som saknar linjer placeras skarven i ursprunglig skarv. Tvärgående skarvar anpassas till eventuella befintliga skarvar.

När det är fråga om fler än tre tvärgående schakt inom 25 meter, ska hela ytan om 25 meter återställas vid andra återställningen, se figur 3 och figur 4 nedan.

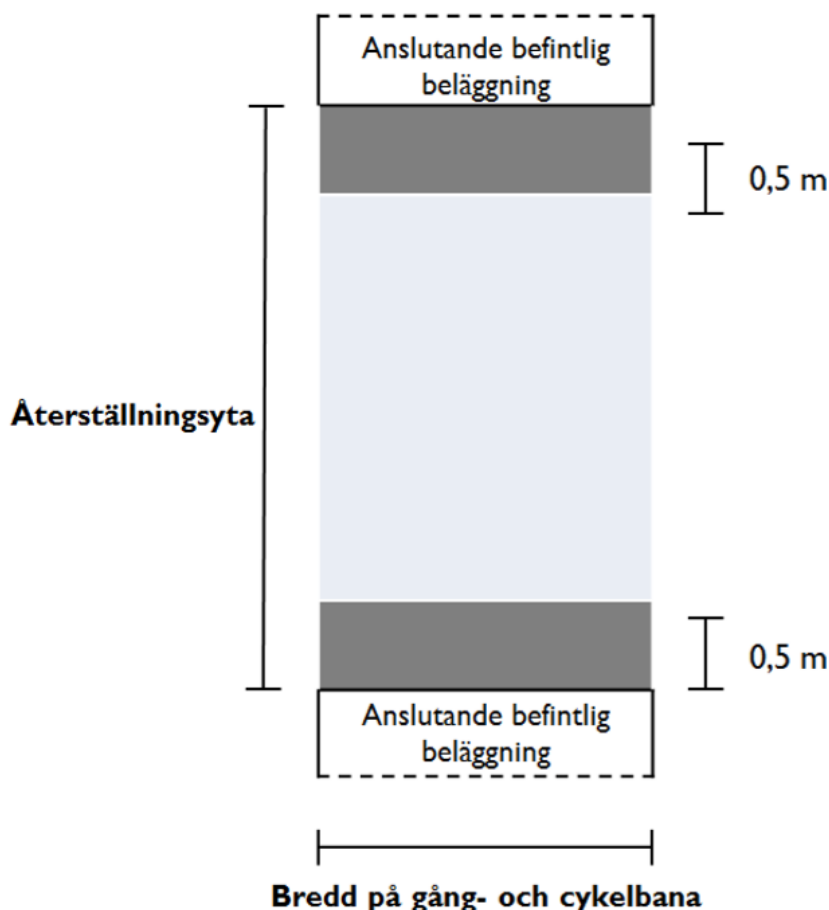
Figur 3. Återställning

Figur 4. Återställning, rensågning

5.5.3 Bitumenbundna lager på gång- och cykelväg

Återställningen sker i en etapp. På gång- och cykelvägar ska hela banans bredd återställas oavsett schaktstorlek. Den befintliga toppbeläggningen och det eventuella bundna bärlagret tas bort till ett avstånd om minst 1 m från orörd schaktvägg. Ytorna ska vara rektangulära.

5.5.4 Överbyggnad gräs och planteringsytor

Återställningen sker i en etapp. Återställning sker med tidigare separerade massor eller ny ogräsfri matjord. Öppen jord ska hållas ogräsfri.

5.5.5 Brunnar med mera i mark

Höjjustering ska utföras till beläggningsnivå. Färdig beläggning ska ligga minst 5 mm och max 10 mm högre än rändalar av storgatsten och rännstensbrunnar mätt med 1 meter lång rätskiva. Betäckningar ska justeras till beläggningsyta dock inte lägre än 6 mm under färdig yta. Vid återställning ska skarv inte förläggas närmare än 0,5 m från brunn eller kantsten.

6. Då arbetet är klart

Då arbetet är utfört ska platsen städas och återställas i ursprungligt skick.

- Avspärningar tas bort
- Vid slutbesiktning kontrolleras att arbetets kvalitet och återställningens omfattning är i överenskommelse med denna bilaga.
- Om onormala sättningar, fel eller annan skada konstateras – som kan hänföras till icke fackmannamässigt arbete – är ledningsägaren skyldig att åtgärda samt ersätta Älvkarleby kommun även för de ev. extra kostnader som är förknippade med dessa.
- Dokumentation av egenkontroll ska uppvisas.

6.1 Slutbesiktningen efter utfört arbete

Förslag på slutbesiktningstid skickas som mötesförfrågan via mail till den som handlagt ärendet. En besiktning anses bokad när acceptans skickats till mötesorganisatören (den personen som skickat mötesförfrågan via mail).

Representant från Tekniska avdelningen måste vara med på besiktningen. Boka därför en besiktningstid för att återställningen ska kunna godkännas och ärendet avslutas.

7. Påföljder

7.1 Senare läggning av arbetet

Om nödvändiga handlingar saknas för ett godkännande kan grävningsarbetet försenas.

7.2 Viten

Om Älvkarleby kommun vid besiktning upptäcker fel och brister kan det bli fråga om vite. I samband med att entreprenören ansöker om grävstillstånd, godkänner denne även Älvkarleby kommuns regler för viten och avgifter.

7.2.1 Viten

Tillstånd

Försummelse av schakttillstånd eller villkor ställda i kommunens schaktanvisningar	5 000 kr
Placering av utfört arbete överensstämmer inte med tillstånd	500 kr/löpmeter
Utebliven anmälan vid avslutat arbete samt utebliven slutbesiktning	50 000 kr

Utmärkning och avstängning

Felaktig eller utebliven skyltning	5 000 kr
När grundläggande avstängning inte är utförd och arbetet är farligt för trafikanter och personal	10 000 kr
När enstaka detaljer saknas eller är bristfälliga	3 000 kr

Personal

Om ansvarig arbetsledare inte finns på arbetsområdet eller inte är nåbar	3 000 kr
Om personal saknar eller har bristfällig varselklädsel	3 000 kr
Om personal saknar godkänd utbildning eller visar tydlig saknad av kompetens	3 000 kr

Framkomlighet för trafikanter

Om det inte går att komma fram eller det är farligt att ta sig fram	10 000 kr
---	-----------

Återställning

När återfyllnaden är bristfällig i perioden innan återställning av ytskikt och schaktområdet utgör en fara eller begränsar framkomligheten	5 000 kr
Brister i eller felaktigt utförd återställning	5 000 kr